ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
JEAN MONNET EUROPEAN CENTRE OF EXCELLENCE
NATIONAL AND KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ:
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΕΠΑΝΕΝΩΣΕΙΣ

Χριστίνα Γεωργικοπούλου

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018

Copyright 2018

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Κλεομένους 22Α, 106 75 Αθήνα
Τηλ. 210 7220508 Fax: 210 3617711
Email: jmcenter-athens@pspa.uoa.gr, www.jmce.gr

All rights reserved

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet δεν υιοθετεί πολιτικές ή άλλες θέσεις. Καταβάλλει, μάλιστα, προσπάθεια να παρουσιάζονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται σε όλες τις εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Αριστείας Jean Monnet θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους ίδιους τους συγγραφείς και να μην θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Κέντρου, του Διοικητικού Συμβουλίου του, της διεύθυνσης ή των κατά περίπτωση και καθ' οιονδήποτε τρόπο συνεργαζομένων φορέων.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή 3

1. Οικογενειακές Επανενώσεις 6

2. Μετεγκατάσταση 11

3. Συμπεράσματα 19

Επίλογος 23

Βιβλιογραφία 25

Εισαγωγή

Η μετανάστευση είναι μια έννοια σύμφυτη του ανθρώπινου είδους από καταβολής υπάρξεώς του: είναι η προαιώνια ανάγκη του ανθρώπου να μετακινηθεί ώστε να βρει τροφή, νερό, άτομα, ομάδες, συντρόφους, προστασία.[1] Στη νεοτερική και μετανεοτερική πραγματικότητα των εθνών κρατών, η διαδικασία της μετανάστευσης είναι η μετακίνηση ατόμων ή πληθυσμών διαμέσου κρατών και καθορισμένων πολιτικών συνόρων. Οι λόγοι της μετακίνησης παραμένουν ποικίλοι,[2] ανάμεσά τους το χαμηλό επίπεδο διαβίωσης στην χώρα καταγωγής, η ανεργία, οι υπάρχουσες πολιτικές συνθήκες, οι κλιματικές αλλαγές, ο υπερπληθυσμός ή η ερήμωση ως συνακόλουθα των δημογραφικών ζητημάτων.

Από την άλλη, ο ορισμός του πρόσφυγα με νομικά χαρακτηριστικά, εμφανίστηκε εξαιτίας των μαζικών πληθυσμιακών διώξεων και μετακινήσεων που προξένησαν οι δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι στο καταστροφικό πέρασμά τους. Ο ορισμός γεννήθηκε μόλις το 1951 με τη Σύμβασης της Γενεύης. Έτσι, κάθε άτομο που βρισκόταν εκτός της χώρας καταγωγής του ή εκτός της χώρας συνήθους διαμονής του, εξαιτίας του δικαιολογημένου φόβου δίωξης του «*για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων*»[3], δικαιούταν να του χορηγηθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας σε κάποιο άλλο ασφαλές κράτος. Όσον αφορά τη δίωξη καθεαυτή, φορέας της μπορεί να είναι είτε το κράτος, είτε οργανώσεις που ελέγχουν το κράτος, είτε μη κρατικοί υπεύθυνοι που αδυνατούν να παράσχουν ασφάλεια στον διωκόμενο εντός της χώρας του.[4] Από πλευράς των διαδικασιών ουσίας για την χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας, κεφαλαιώδης έννοια του προσφυγικού δικαίου, είναι η υπαγωγή: ο αιτών θεωρείται ότι «υπάγεται» όταν του αναγνωρίζεται θετική απάντηση στην αίτησή του για άσυλο.[5] Στην αντίθετη περίπτωση,

[1] Ελένη Σιδέρη, *Φιλοξενία, Αποδοχή, Ενσωμάτωση: Διαπολιτισμικά και Ιστορικά Παραδείγματα*, στο πλαίσιο του: Όψεις του Προσφυγικού Φαινομένου, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 2017, σελ. 3
[2] European Commission, *Eurostat, Push and pull factors of international migration, a comparative report*, Luxembourg, 2000, σελ. 3
[3] Convention and Protocol, Relating to the Status of Refugees, Text of 1951 Convention Relating to the Status of Refugees, διαθέσιμο στο: UNHCR, The UN Refugee Agency, άρθρο 1
[4] [2] *Άυτ.*, άρθρο 6α
[5] Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή για τους Πρόσφυγες, *ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ*, ΣΤ' Έκδοση, Αθήνα, 2009, σελ. 14

εκείνη της αρνητικής απάντησης, ο αιτών θεωρείται ότι δεν χρήζει διεθνούς προστασίας και ότι συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού του από αυτήν. Ανάμεσα στα κριτήρια υπαγωγής που προσδιορίζουν τη θετική -ή ελλείψει αυτών την αρνητική- απόφαση, είναι αφενός το υποκειμενικό στοιχείο του φόβου δίωξης εκ μέρους τους αιτούντος, αφετέρου οι αντικειμενικές συνθήκες που επικρατούν στην χώρα καταγωγής του ή στην χώρα μόνιμης διαμονής του.

Το τέλος του 2016 βρήκε 65,6 εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως, αναγκαστικά εκτοπισμένους από τα σπίτια τους ως αποτέλεσμα δίωξης, συγκρούσεων, βίας και καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.[6] Από τον παραπάνω αριθμό, οι 22,5 εκατομμύρια είναι πρόσφυγες. Το ποσοστό των προσφύγων αυξήθηκε κατά τουλάχιστον 55% από το 2011 και σε αυτό συνετέλεσε εν πολλοίς και ο Εμφύλιος Πόλεμος στη Συρία, συνδράμοντας με τη σειρά του στον τραγικό απολογισμό με 5,5 εκατομμύρια Σύριους πρόσφυγες. Για την ακρίβεια, το 55% του παγκόσμιου προσφυγικού πληθυσμού για το έτος, συμπληρωνόταν από μόλις 3 χώρες καταγωγής: τη Συρία, το Αφγανιστάν (2.5 εκ.) και το Σουδάν (1.4 εκ.).[7] Κατά συνέπεια και ο αριθμός αιτούντων άσυλο σημείωσε επίσης ρεκόρ παγκοσμίως, φτάνοντας τους 3,2 εκατομμύρια μέχρι το τέλος του 2015.[8] Στην Ευρώπη την ίδια χρονιά, έφτασαν κατά κύματα άνθρωποι που -αδυνατώντας να φτάσουν σε ευρωπαϊκά εδάφη μέσα από ασφαλείς διόδους και νόμιμες εισόδους, διακινδύνευσαν τη ζωή τους διασχίζοντας τη Μεσόγειο προκειμένου να απομακρυνθούν από τους φορείς δίωξης στις χώρες καταγωγής τους. Σαν αποτέλεσμα, η Ευρώπη δέχτηκε 1.321.600 αιτήσεις για χορήγηση διεθνούς προστασίας, δηλαδή πάνω από το διπλάσιο ποσοστό από το μόλις προηγούμενο έτος (626.960 για το 2014).[9]

Από πλευράς συστήματος ασύλου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην προσπάθεια διαχείρισης της κρίσης και των νέων προκλήσεων που συνόδευαν τις προσφυγικές ροές, ενεργοποίησε τον πρώτο έκτακτο μηχανισμό προσωρινής μετεγκατάστασης. Ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα που δια της εφαρμογής του θα ανακούφιζε, σύμφωνα με τις προβλέψεις, τα κράτη πρώτης υποδοχής όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, ανακατανέμοντας βάση ποσοστώσεων τον αριθμό αιτούντων στα κράτη μέλη. Επιπροσθέτως, θα αποτελούσε και τον πλέον νόμιμο και

[6] United Nations High Commissioner for Refugees, *GLOBAL TRENDS, Forced Displacements in 2016*, Geneva, 2016 σελ. 2

[7] [2]*Αυτ.,* το ίδιο

[8] International Organization for Migration (IOM), *GLOBAL MIGRATION TRENDS 2015 FACTSHEET*, Global Migration Analysis Data, Berlin, σελ. 9

[9]European Migration Network of the European Union, *EMN Annual Report on Immigration and Asylum 2015, A synthesis of Annual Policy Reports 2015 submitted by EU Member States and Norway,* σελ. 5

ασφαλέστερο τρόπο μετακίνησης των αιτούντων στα υπόλοιπα κράτη μέλη (γεγονός που απέκτησε ιδιαίτερη βαρύτητα ειδικά μετά το σταδιακό κλείσιμο των συνόρων από πλευράς ΠΓΔΜ τον Φεβρουάριο του 2016, με αποτέλεσμα την παγίδευση χιλιάδων ανθρώπων στα σύνορα της Ελλάδας). Από την άλλη, μέλημα της Ευρώπης υπήρξε η διατήρηση της οικογενειακής ενότητας των αιτούντων κατά τον καθορισμό του υπεύθυνου κράτους για την εξέταση των αιτημάτων ασύλου, σύμφωνα με τον Κανονισμό Δουβλίνο. Τόσο η μετεγκατάσταση όσο και οι οικογενειακές επανενώσεις, απαιτούν υψηλή συνεργατικότητα και αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών. Καθώς κατόπιν άριστης συνεννόησης και μόνον, μεταξύ των αντίστοιχων μονάδων των εθνικών υπηρεσιών ασύλου, μπορεί να οριστεί το διάδοχο κράτος που θα εξετάσει το αίτημα ασύλου και συνακόλουθα η ασφαλής μεταφορά για τον αιτούντα διεθνή προστασία.

Στην παρούσα ερευνητική, θα επικεντρωθούμε στα δύο προαναφερόμενα προγράμματα. Αρχικά, θα επιχειρήσουμε να αναφέρουμε τα επιμέρους άρθρα του κανονισμού Δουβλίνο βάσει των οποίων, λαμβάνονται μεταξύ κρατών μελών οι αποφάσεις περί οικογενειακών επανενώσεων στο ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου. Στην συνέχεια, θα αναπτύξουμε το πρόγραμμα έκτακτης μετεγκατάστασης καθώς και τις διαδικασίες που περιλαμβάνει. Να επισημάνουμε ότι με την βοήθεια πινάκων και στοιχείων (προσφάτως δημοσιευμένων), στο κάθε κεφάλαιο χωριστά θα εξετάσουμε την αποτελεσματικότητα ή μη, των εφαρμογών τόσο της οικογενειακής ενότητας όσο και της μετεγκατάστασης. Τέλος θα καταλήξουμε με τα συμπεράσματά μας.

1. Οικογενειακές Επανενώσεις

Το Σύστημα Δουβλίνο συχνά αναφέρεται ως ο «ακρογωνιαίος λίθος» του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου.[10] Ο Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙ (2003), προέβλεπε «τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας».[11] Ο Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ (Κανονισμός ΕΕ αριθμ. 604/2013),[12] θεσπίστηκε καθώς ήταν επιτακτική η ανάγκη αναδιατύπωσης και ενίσχυσης του Συστήματος Δουβλίνο. Στον τελευταίο κανονισμό εντοπίζουμε μια σειρά κριτηρίων καθορισμού για το υπεύθυνο κράτος μέλος. Ιεραχικά τοποθετείται η διατήρηση της οικογενειακής ενότητας, έπειτα η περίπτωση προηγούμενης διαμονής σε κάποιο κράτος μέλος αλλά και η παράνομη είσοδος του αιτούντα.[13] Στην τελευταία περίπτωση, υπεύθυνο κράτος ορίζεται το κράτος εισόδου, δηλαδή εκεί όπου ο αιτών δακτυλοσκοπήθηκε για πρώτη φορά. Ο Κανονισμός ΙΙΙ διεύρυνε επιπλέον τις δυνατότητες οικογενειακής επανένωσης, διασφαλίζοντας με σειρά διατάξεων την μεγαλύτερη προστασία των αιτούντων. Επίσης, διευκόλυνε τη συνεννόηση μεταξύ κρατών μελών παρέχοντας μεγαλύτερη σαφήνεια στο νομικό πλαίσιο εξέτασης των αιτημάτων.[14] Στο παρόν κεφάλαιο, θα εστιάσουμε την προσοχή μας αφενός στα άρθρα του τρίτου κανονισμού που προβλέπουν τις περιπτώσεις οικογενειακών επανενώσεων και αφετέρου θα εξετάσουμε βάσει στοιχείων, τις διαδικασίες αιτημάτων Δουβλίνο κατά τα τελευταία έτη.

Συγκεκριμένα, τα άρθρα 6 και 8 αφορούν τις περιπτώσεις ανηλικότητας. Στο άρθρο 6 ως πρωταρχικό μέλημα διατυπώνεται η δέσμευση των κρατών μελών για τη συνεργασία στην διενέργεια των διαδικασιών που σκοπό έχουν το βέλτιστο συμφέρον των ανήλικων αιτούντων.[15] Η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος λαμβάνει σοβαρά υπόψιν:

- την προαγωγή της οικογενειακή ενότητας,

[10] European Council on Refugees and Exiles (ECRE), *The Dublin System in the first half of 2017,Key Figures from Selected European Countries*, Asylum Information Database, August 2017

[11] Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθμ. 604/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 26ης ΙΟΥΝΙΟΥ 2013, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 1

[12] [2]*Άυτ, το ίδιο*

[13] Revision of the Dublin Legislation, στον ιστότοπο: http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-revision-of-the-dublin-regulation/06-2016

[14] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου,* Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014, Λουξεμβούργο, σελ 7

[15] Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ, άρθρο 6

- την ανάπτυξη του ανήλικου σε συνδυασμό με τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν στο υπεύθυνο κράτος μέλος της εξέτασης του αιτήματος του παιδιού,
- την προάσπιση της ασφάλειας και προστασίας του ανήλικου τέκνου ώστε να μην είναι θύμα διακίνησης ή εμπορίας
- και τέλος την εκπεφρασμένη βούληση του ανήλικου.

Στο άρθρο 8 αποσαφηνίζεται ότι στην περίπτωση ασυνόδευτου ανήλικου, υπεύθυνο κράτος για την εξέταση του αιτήματός του είναι εκείνο όπου βρίσκεται είτε γονέας, είτε αδερφός/ή είτε κάποιος συγγενής που μπορεί να εγγυηθεί την φροντίδα του παιδιού. Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή εάν δεν υπάρχει κάποιο μέλος οικογένειας, υπεύθυνο κράτος είναι εκεί όπου υπέβαλλε το παιδί το αρχικό του αίτημα -εάν όμως συνεκτιμηθεί βάσει της αξιολόγησης, ότι αποτελεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού να παραμείνει στο συγκεκριμένο κράτος.[16] Ωστόσο, πολλές φορές υπάρχει διάσταση ερμηνείας μεταξύ κρατών μελών ως προς το τι εκλαμβάνει η εκάστοτε χώρα ως ασυνόδευτο ανήλικο.

Το άρθρο 9 προβλέπει την ένωση του αιτούντος διεθνή προστασία με μέλος της οικογένειας που είναι ήδη δικαιούχος προσφυγικού καθεστώτος σε κάποιο εκ των κρατών μελών. Ενώ το άρθρο 10 αφορά την περίπτωση που ένας αιτών δικαιούται να συνενωθεί με κάποιο μέλος της οικογένειας που είναι επίσης αιτών σε άλλο κράτος μέλος (δηλαδή έχει εξεταστεί το αίτημά του και εκκρεμεί η έκδοση της απόφασης για το αν θα του χορηγηθεί προσφυγικό καθεστώς).[17]

Το άρθρο 16 αφορά τα εξαρτώμενα πρόσωπα και επομένως τις οικογενειακές επανενώσεις με γνώμονα την ευαλωτότητα κάποιου μέλους. Ενδεκτικά να αναφέρουμε τις περιπτώσεις σοβαρής ασθένειας ή αναπηρίας, πρόσφατου τοκετού ή εγκυμοσύνης.[18] Πρακτικά ωστόσο το συγκεκριμένο άρθρο είναι επίσης μια ερμηνευτική πρόκληση για τα συμβαλλόμενα κράτη. Και αυτό διότι είναι απαραίτητο να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις:

Α) ιατρικά έγγραφα που αποδεικνύουν την ευαλωτότητα

Β) αποδεδειγμένη εξάρτηση μεταξύ των μελών της οικογένειας που συναινούν γραπτώς και αιτώνται την επανένωση

Γ) την ύπαρξη νόμιμα διαμένοντος μέλους από την οικογένεια σε κάποιο από τα κράτη μέλη (στο οποίο κράτος απευθύνεται το αίτημα εξέτασης της οικογενειακής επανένωσης)

[16] Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ, άρθρο 8
[17] [2] *Αυτ.*, άρθρα 9 και 10
[18] [3] *Αυτ.*, άρθρο 16

Δ) συναίνεση των δύο κρατών μελών όσον αφορά το αίτημα.

Σε περίπτωση που δεν πληρούνται και τα τέσσερα ανωτέρω κριτήρια, το αίτημα εξετάζεται βάσει του άρθρου 17, που προβλέπει τις ρήτρες διακριτικής ευχέρειας, με λίγα λόγια την επανένωση για ανθρωπιστικούς, οικογενειακούς, πολιτισμικούς λόγους.[19] Χαρακτηριστικά παραδείγματα του ανωτέρω αποτελούν οι επανενώσεις αιτούντων που είναι θύματα βασανιστηρίων, θύματα ναυαγίων κλπ. Με το συγκεκριμένο άρθρο ο κανονισμός διευρύνεται και συμπεριλαμβάνει περιπτώσεις που άλλοτε εξαιρούνταν από την διαδικασία Δουβλίνο. Με άλλα λόγια μπορούμε να διατυπώσουμε ότι και με την προσθήκη του άρθρου 17 στον Κανονισμό Δουβλίνο ΙΙΙ, αναγνωρίζεται η ανάγκη για περισσότερες απαντήσεις στις προκλήσεις που θέτει το προσφυγικό ζήτημα. Συνακόλουθα και τα κράτη μέλη, που υπέγραψαν την σύμβαση αναγνώρισαν -τουλάχιστον θεωρητικά- την ανάγκη να εμπίπτουν περισσότερες κατηγορίες αιτημάτων ασύλου στον κανονισμό, για την διατήρηση της οικογενειακής ενότητας.

Ας δούμε όμως τι συνέβη και πρακτικά όχι μόνο μετά την υιοθέτηση του κανονισμού το 2013 αλλά και μετά την προσφυγική κρίση από το 2015 και ύστερα. Οι χώρες πρώτης άφιξης και υποδοχής προσφύγων, όπως η Ελλάδα, αποστέλλουν πολλά εξερχόμενα αιτήματα σε άλλα κράτη μέλη από τις αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες ασύλου, ενώ χώρες όπως η Γερμανία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Γαλλία δέχονται πολλά εισερχόμενα αιτήματα για να εξεταστούν οι αιτήσεις διεθνούς προστασίας εκεί. Γεγονός πάντως παραμένει ότι αδυνατούμε να έχουμε τους ακριβείς αριθμούς εξερχόμενων και εισερχόμενων αιτημάτων κάθε χώρας καθώς οι αρμόδιες αρχές ασύλου αρκετών ευρωπαϊκών χωρών, απέχουν από το να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τον Κανονισμό Δουβλίνο στα εθνικά τους στατιστικά.[20] Εξαίρεση σε αυτό αποτελούν κάποιες χώρες, ανάμεσά τους και η Ελλάδα. Η ελληνική υπηρεσία ασύλου δημοσιεύει τακτικά τα στατιστικά στοιχεία των αιτημάτων Δουβλίνο, κυρίως όμως τα εξερχόμενα αιτήματα προς άλλες χώρες καθώς και τις μεταφορές αιτούντων σε αυτές.

Στον παρακάτω πίνακα μπορούμε να δούμε τους αριθμούς εξερχόμενων αιτημάτων Δουβλίνο προς άλλα κράτη μέλη από την Ελλάδα από το 2012 μέχρι σήμερα, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Εθνικής Μονάδας Δουβλίνου:[21]

[19] Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ, άρθρο17

[20] Asylum Information Database, *The Dublin System in the first half of 2017*…… σελ. 2

[21] Οι πίνακες παρατίθενται από την επίσημη ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Ασύλου (Στατιστικά στοιχεία, Διαδικασίες Κανονισμού Δουβλίνου εώς 31.11.2017)

Γενική Κατάσταση Εξερχόμενων Διαδικασιών

	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**Σύνολο**
Εξερχόμενα Αιτήματα σε Κράτη - Μέλη (1)	404	1116	1092	4916	9753	**17281**
Αποδοχές από Κράτη - Μέλη (2)	234	812	800	3161	7704	**12711**
Απορρίψεις από Κράτη - Μέλη (3)	94	227	264	484	2071	**3140**
Μεταφορές που έχουν υλοποιηθεί σε Κράτη - Μέλη	45	572	838	962	4747	**7164**

Εξερχόμενα Αιτήματα ανά Άρθρο (Κανονισμός Δουβλίνου)

		2013	***2014***	***2015***	***2016***	***2017***	***Σύνολο***
Αιτήματα αναδοχής	*Οικογενειακοί λόγοι (Άρθρο 8, 9, 10, 11)*	*259*	*740*	*886*	*4334*	*7582*	***13801***
	Έκδοση τίτλων διαμονής ή θεωρήσεων και είσοδος χωρίς υποχρέωση θεώρησης (Άρθρο 12.1, 12.2, 12.3, 12.4, 14)	*0*	*1*	*11*	*23*	*12*	***47***
	Αίτηση σε χώρο διεθνούς διέλευσης αερολιμένα (Άρθρο 15)	*25*	*19*	*0*	*0*	*0*	***44***
	Παράνομη είσοδος (Άρθρο 13.1)	*0*	*48*	*0*	*9*	*6*	***63***
	Εξαρτώμενα πρόσωπα (Άρθρο 16)	*120*	*80*	*19*	*103*	*142*	***464***
	Ανθρωπιστικοί λόγοι (Άρθρο 17.2)	*0*	*113*	*119*	*321*	*1490*	***2043***
Αιτήματα εκ νέου ανάληψης	*Υπό εξέταση - χωρίς τίτλο διαμονής (Άρθρο 18.1.β)*	*0*	*114*	*56*	*123*	*514*	***807***
	Ανάκληση - νέα αίτηση (Άρθρο 18.1.γ)	*0*	*0*	*0*	*3*	*7*	***10***
	Απόρριψη - χωρίς τίτλο διαμονής (Άρθρο 18.1.δ)	*0*	*1*	*1*	*0*	*0*	***2***
Σύνολο		***404***	***1116***	***1092***	***4916***	***9753***	***17281***

Με οδηγό τα ανωτέρω στοιχεία παρατηρούμε τα εξής:

- την ραγδαία αύξηση των εξερχόμενων αιτημάτων ανά έτος από την Ελλάδα προς τα κράτη μέλη· ειδικά από το 2015 και το μαζικό προσφυγικό κύμα εώς το 2017, οι αιτήσεις για οικογενειακή επανένωση σύμφωνα με τον κανονισμό Δουβλίνο, αυξήθηκαν κατά 900%
- παρομοίως αυξητική παρουσιάζεται και η αποδοχή των αιτημάτων από τα κράτη μέλη

- παρά τις αποδοχές σε 12.711 αιτούντες, οι μεταφορές που έχουν λάβει χώρα (στα υπεύθυνα -πλέον- κράτη που αναλαμβάνουν μετά την αποδοχή των αιτούντων την συνέχιση της εξέτασης των αιτήσεών τους) συνεχίζουν να γίνονται με αργό ρυθμό.

Ενώ στον δεύτερο πίνακα, και με βάση όσα αναφέραμε προηγουμένως εν σχέσει με τα άρθρα του κανονισμού παρατηρούνται τα παρακάτω:

- οι οικογενειακές επανενώσεις εξετάζονται στο υψηλότερο ποσοστό βάση των άρθρων 8,9,10,11. Σύμφωνα δηλαδή είτε με το άρθρο για τους ασυνόδευτους ανήλικους (άρθ. 8), είτε σύμφωνα με τα άρθρα όπου, α) ο αιτών στην Ελλάδα επιδιώκει να επανενωθεί με οικογενειακό μέλος που είναι διαμένων σε άλλη χώρα και εκεί είναι δικαιούχος προσφυγικού καθεστώτος (άρθρ. 9) ή β) ο αιτών στην Ελλάδα να επιδιώκει να επανενωθεί με αιτών άσυλο σε κράτος μέλος που αναμένει την απόφαση περί χορήγησης καθεστώτος (άρθ. 10)
- Η σχετικά μικρή σε αριθμό εξέταση αιτημάτων βάσει του άρθρου 16, που αφορά τα εξαρτώμενα πρόσωπα. Αυτό εξηγείται όπως προαναφέραμε, από το προαπαιτούμενο πλήρωσης τεσσάρων τουλάχιστον προϋποθέσεων συνδυαστικά. Με άλλα λόγια, αποδίδεται στη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες -σύμφωνα και με τα μέσα που διαθέτουν- να αποδείξουν στις αρχές την εξάρτηση τους από κάποιο οικογενειακό μέλος για λόγους ευαλωτότητας
- Οι αυξανόμενες σε αριθμό εξετάσεις αιτημάτων βάση του άρθρου 17, που επικαλείται επανένωση για ανθρωπιστικούς, οικογενειακούς, πολιτισμικούς λόγους -όπου μπορούμε και να το αναγνώσουμε σε συνδυασμό με τη δυσκολία εφαρμογής του άρθρου 16 από τα κράτη μέλη που δέχονται τα εξερχόμενα αιτήματα από την Ελλάδα

2. Μετεγκατάσταση

Η πολιτική της ΕΕ για την μετανάστευση όσον αφορά τα εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης από το 2015 και έπειτα, υπήρξε αφενός πιστή στην παραδοσιακή πολιτική της διατήρησης της ασφάλειας, αφετέρου προσαρμόστηκε και στις καινούριες προκλήσεις που συνόδευαν την διέλευση περισσοτέρων του ενός εκατομμυρίου ανθρώπων (διακίνηση ανθρώπινων ψυχών, τραγικές απώλειες ζωών στα νερά της Μεσογείου κλπ). Κατά συνέπεια, η Ευρώπη απάντησε στον τομέα της ασφάλειας με εντατικοποίηση της παρουσίας της ακτοφυλακής στα θαλάσσια σύνορα, ενόσω στις προκλήσεις αντεπεξήλθε δημιουργώντας κέντρα πρώτης υποδοχής και κέντρα προσωρινής φιλοξενίας σε Ελλάδα και Ιταλία.[22] Επίσης διασφάλισε την πρόσβαση στις διαδικασίες αιτήσεων ασύλου για την κάθε άφιξη.

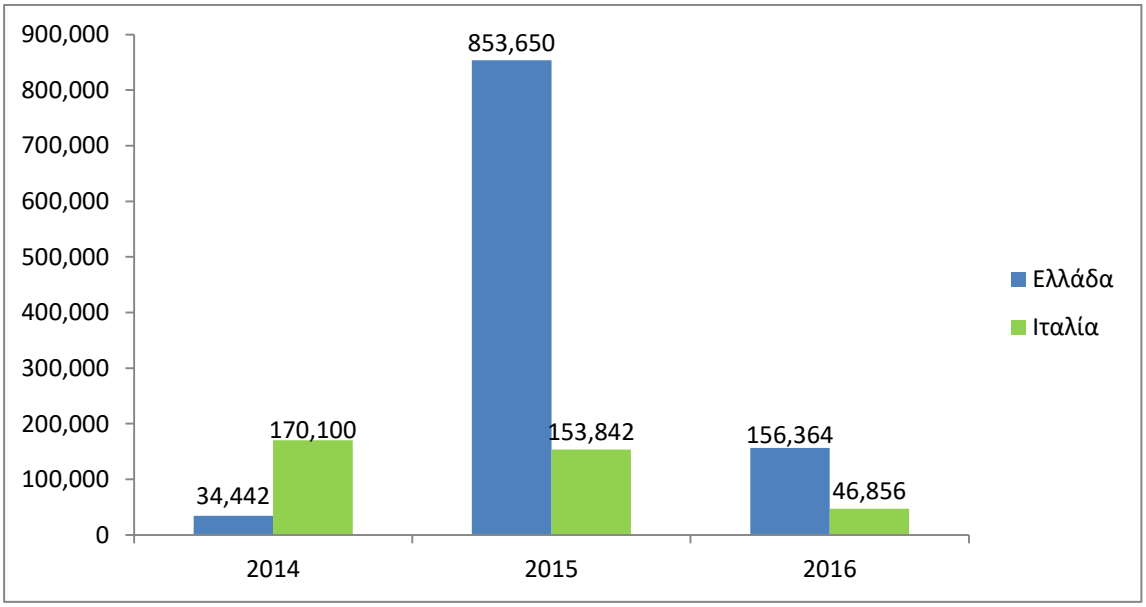

Πίνακας αφίξεων ατόμων σε Ελλάδα και Ιταλία ανά έτος από το 2014 έως το 2016. Τα στοιχεία έχουν δημοσιευθεί από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (επίσημη ιστοσελίδα IOM International, δημοσίευση 31/05/2016)

Σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των ροών στο εσωτερικό της Ευρώπης, η Επιτροπή στην προσπάθεια της να προάγει την εύρεση κοινών λύσεων από τα κράτη μέλη στις βάσεις της κοινής ευθύνης και της αλληλεγγύης,[23] προέβη στη δημιουργία του προγράμματος επείγουσας Μετεγκατάστασης. Ουσιαστικά ήταν η νομοθετική πρωτοβουλία που

[22] European Commission, Delivering on Migration, στον ιστότοπο: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/2-years-on-migration_en.pdf, σελ. 3

[23] Συχνές ερωτήσεις και απαντήσεις για την Μετεγκατάσταση, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2017/03/RELOCATION_GR-FAQ-6.3.2017.pdf

ενεργοποίησε τον πρώτο έκτακτο μηχανισμό για την αντιμετώπιση των ροών στην Ευρώπη.[24] Στόχος του προγράμματος, ήταν η ασφαλής μεταφορά ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας από το ένα κράτος μέλος της ΕΕ στο άλλο προκειμένου να επιτευχθεί η ελάφρυνση των πιέσεων των προσφυγικών ροών στις χώρες υποδοχής.[25] Με άλλα λόγια, αφορούσε την μεταφορά αιτούντων άσυλο από Ελλάδα και Ιταλία σε άλλα κράτη μέλη. Ο υπολογισμός της δίκαιης κατανομής του αριθμού αιτούντων στα υπόλοιπα κράτη μέλη, θα επαληθευόταν με βάση το μέγεθος του πληθυσμού, το συνολικό ΑΕΠ του κράτους μέλους, τον μέσο αριθμό αιτήσεων ασύλου κατά τα προηγούμενα χρόνια, και τέλος το ποσοστό ανεργίας που επικρατεί στην κάθε χώρα.[26]

Κύριοι αποδέκτες και δικαιούχοι του προγράμματος ήταν οι αιτούντες διεθνή προστασία ευρισκόμενοι σε ευρωπαϊκό έδαφος για τους οποίους το μέσο ποσοστό αναγνώρισης για την χορήγηση ασύλου σε ευρωπαϊκό επίπεδο ισούταν ή υπερέβαινε το 75% (βάσει στοιχείων Eurostat του προηγούμενου κάθε φορά τριμήνου).[27] Ενδεικτικά να αναφέρουμε ότι κατά την έναρξη του προγράμματος οι χώρες που συγκέντρωναν αυτό το ποσοστό ήταν η Συρία, το Ιράκ, η Ερυθραία και οι Σεϋχέλλες. Κατά την διάρκεια της εφαρμογής της μετεγκατάστασης, αφαιρέθηκαν ή προστέθηκαν χώρες όπως το Μπαχρέϊν, Γρενάδα, Υπερπόντια Εδάφη της Βρετανίας, Γουατεμάλα, Μπουτάν, Κατάρ, Μπουρουντί, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, Υεμένη, όπως και οι ανιθαγενείς παλαιστινιακής καταγωγής.[28] Η Συρία ωστόσο και εξαιτίας της συνεχιζόμενης γενικευμένης πολεμικής σύρραξης, θεωρούταν αδιαμφισβήτητα ότι συμπεριλαμβάνεται σταθερά στο πρόγραμμα.

---

[24] Παρουσίαση των αποτελεσμάτων Υλοποίησης από την Υπηρεσία Ασύλου του Προγράμματος Επείγουσας Ευρωπαϊκής Μετεγκατάστασης, Γενάρης 2018, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/01/Relocation-Closing-Event_Presentation.pdf σελ. 3

[25] «Τον Σεπτέμβριο του 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε δύο νομικά δεσμευτικές αποφάσεις για τη θέσπιση προσωρινού μηχανισμού για τη μετεγκατάσταση αιτούντων που χρήζουν σαφώς διεθνούς προστασίας από την Ιταλία και την Ελλάδα. Συνολικά, βάσει της πρώτης και της δεύτερης απόφασης του Συμβουλίου, έχει προβλεφθεί η μετεγκατάσταση 39 600 ατόμων από την Ιταλία και 66 400 ατόμων από την Ελλάδα. Σε συνέχεια της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας εκδόθηκε, τον Σεπτέμβριο του 2016, απόφαση η οποία αφορά τις υπόλοιπες 54 000 θέσεις που δεν είχαν ακόμη κατανεμηθεί στα κράτη μέλη και τη διάθεση των θέσεων αυτών για τον σκοπό της νόμιμης εισδοχής Σύριων από την Τουρκία στην ΕΕ. Μέχρι στιγμής, από τις εν λόγω 54 000 θέσεις, τα κράτη μέλη έχουν εκφράσει την πρόθεσή τους για νόμιμη εισδοχή 34 000 Σύριων από την Τουρκία, μεταξύ άλλων μέσω επανεγκατάστασης.». Παραπομπή νούμερο 2 από: *Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, Δέκατη Έκθεση για την Μετεγκατάσταση και την Επανεγκατάσταση, 02/03/2017, Βρυξέλλες,* σελ. 2

[26] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ*, στον ιστότοπο: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_eu_solidarity_a_refugee_relocation_system_el.pdf σελ 2

[27] [2]*Άυτ,* το ίδιο

[28] UNHCR Greece, Μετεγκατάσταση, στον ιστότοπο: http://dev.help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/can-my-application-for-asylum-be-examined-in-another-european-country/relocation/

Όσον αφορά τους αιτούντες με υπηκόοτητα ή/και καταγωγή από τις χώρες που συμπεριλαμβάνονταν ως δικαιούχοι στο πρόγραμμα, που αιτούνταν στις ελληνικές αρχές την συμμετοχή για μετεγκατάσταση, η πλέον βασική προϋπόθεση ήταν η ημερομηνία εισόδου τους στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα η είσοδος έπρεπε να είχε πραγματοποιηθεί μετά τις 16/09/2015 και πριν τις 20/03/2016. Αν εξετάσουμε πιο προσεχτικά τις ημερομηνίες παρατηρούμε ότι η ημερομηνία εισόδου αντιστοιχεί χρονικά στο τεράστιο κύμα προσφυγικών ροών που έλαβε χώρα το καλοκαίρι του 2015. Στην περίπτωση της καταληκτικής ημερομηνίας εντοπίζουμε την ημερομηνία έναρξης της εφαρμογής της Κοινής Δήλωσης Ελλάδας-Τουρκίας.

Από πλευράς εξέτασης αιτημάτων, η ελληνική υπηρεσία ασύλου αρχικά διενήργησε την διαδικασία της προκαταγραφής (pre registration process). Ο σκοπός της ήταν διπλός: από την μία η δημιουργία φακέλου με τα προσωπικά στοιχεία και έγγραφα του αιτούντος καθώς και η καταγραφή της βούλησης του αιτούντα να εξεταστεί στο αμέσως επόμενο στάδιο η υπόθεσή του για την χορήγηση προσφυγικού καθεστώτος· από την άλλη, ο εντοπισμός εκείνων που πληρούν τα κριτήρια για το πρόγραμμα της μετεγκατάστασης (ή αντίστοιχα τα κριτήρια για οικογενειακή επανένωση). Στο τέλος της διαδικασίας προκαταγραφής κάθε αιτούντα οριζόταν μια επίσημη ημερομηνία προσωπικής και εξατομικευμένης συνέντευξης (registration), στο αρμόδιο κλιμάκιο της υπηρεσίας ασύλου. Στην προγραμματισμένη συνέντευξη, ο αιτών προσκόμιζε όλα τα απαραίτητα έγγραφα που είχε στην κατοχή του (διαβατήριο ή/και ταυτότητα από τη χώρα καταγωγής του, οικογενειακό βιβλιάριο, ιατρικά έγγραφα σε περιπτώσεις ευαλωτότητας, κλπ). Καθοριστική ωστόσο στην περίπτωση του προγράμματος μετεγκατάστασης, ήταν η προσκόμιση του υπηρεσιακού σημειώματος/απόφασης της αστυνομίας, που πιστοποιούσε ανάμεσα σε άλλα, και την ημερομηνία εισόδου του αιτούντα στα χερσαία ή νησιωτικά σύνορα. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ο αιτών απαντούσε -πάντοτε με την βοήθεια διερμηνέα στη γλώσσα που κατανοεί- στις ερωτήσεις του αρμόδιου καταγραφέα της υπηρεσίας ασύλου,[29] ώστε να υποστηρίξει την αίτησή του περί μετεγκατάστασης. Ενημερωνόταν κατά την διεξαγωγή της συνέντευξης ότι είχε το δικαίωμα να αναφέρει κάποιες χώρες από τα κράτη μέλη ενδεικτικά και μόνον, αλλά ότι σε καμία περίπτωση δεν μπορούσε να διαλέξει την χώρα

[29] Υπηρεσία Ασύλου, *Ποια είναι η διαδικασία συνέντευξης πρώτου βαθμού*, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/?page_id=109

μετεγκατάστασής του[30] καθώς αυτό εξαρτιόταν καθαρά από τις διαθέσιμες θέσεις που ανακοίνωναν τα κράτη μέλη. Μετά την ολοκλήρωση της συνέντευξης, πραγματοποιούνταν αποστολή του αιτήματος από το αρμόδιο τμήμα του κλιμακίου της μετεγκατάστασης στην Ελλάδα στα αντίστοιχα τμήματα των κρατών μελών (outgoing relocation requests). Μετά την πάροδο μερικών εβδομάδων -σε κάθε περίπτωση όχι λιγότερο από 4-6 εβδομάδες, και αφού κάποιο από τα κράτη μέλη είχε αποδεχτεί να υποδεχτεί τον αιτούντα και να εξετάσει την υπόθεσή του, ο αιτών καλούταν στην υπηρεσία ασύλου για την επίδοση της απόφασης μετεγκατάστασης (notification of the relocation decision). Εάν ο αιτών δεχόταν να μετεγκατασταθεί στην χώρα που του ανακοινώθηκε, τότε ενημερωνόταν ότι σε συνεννόηση με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, (και κατόπιν σειράς ενημερωτικών συναντήσεων για την νέα χώρα που θα τον υποδεχτεί όπως επίσης και κατόπιν σειράς ιατρικών εξετάσεων)[31] θα αναχωρούσε με ασφάλεια, αεροπορικώς, σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Σε περίπτωση ωστόσο που κατά την ημέρα της επίδοσης της απόφασης μετεγκατάστασης σε ένα κράτος μέλος, ο αιτών εξέφραζε την βούληση ότι αρνείται να πάει στη συγκεκριμένη χώρα, τότε το αίτημα ασύλου του εξεταζόταν κατόπιν καινούριου προγραμματισμού στην Ελλάδα.

Ο αρχικός σχεδιασμός προέβλεπε τη μεταφορά περίπου 66.000 αιτούντων από την Ελλάδα και 35.000 από την Ιταλία, σε βάθος διετίας μέχρι και την ολοκλήρωση του προγράμματος στις 26/09/2017.[32] Η πρώτη μετεγκατάσταση αιτούντων από την Ελλάδα πραγματοποιήθηκε στις 4 Νοέμβρη του 2015 με προορισμό το Λουξεμβούργο. Έναν χρόνο μετά, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά της Ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου, για τον Νοέμβριο του 2016, τα στοιχεία είχαν ως εξής:

- Συνολική ένταξη στο πρόγραμμα 15.384 αιτούντων
- 5.511 ολοκληρωμένες μετεγκαταστάσεις
- 7.961 αιτούντες σε αναμονή ανακοίνωσης διαθέσιμων θέσεων από τα κράτη μέλη
- οι μη επαρκώς αιτιολογημένες απορρίψεις αιτημάτων εκ μέρους κρατών μελών, ως επιπρόσθετος παράγοντας δυσχέρειας υλοποίησης της διαδικασίας
- χαμηλοί ρυθμοί μετεγκετάστασης και ανάγκη επιτάχυνσης των διαδικασιών

[30] Υπηρεσία Ασύλου, *Μετεγκατάσταση, Συχνές ερωτήσεις και απαντήσεις για την μετεγκατάσταση*, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/?page_id=1886

[31] International Organization for Migration, Σχετικά με τις διαδικασίες Relocation, στον ιστότοπο: http://greece.iom.int/el/

[32] European Commission, *Relocation: Sharing Responsibility*, September 2017

Μόλις λίγους μήνες μετά, τον Φεβρουάριο του 2017, ενάμιση έτος μετά την έναρξη του προγράμματος, έχουμε την παρακάτω εικόνα:[33]

- οι συνολικά προσφερόμενες θέσεις από τα κράτη μέλη προς την Ελλάδα για το πρόγραμμα μετεγκαταστάσης ανέρχονται μόλις σε 15.164. Ωστόσο μέχρι την 1η Φεβρουαρίου είχαν καταγραφεί 24.233 υποψήφιοι για το πρόγραμμα από την Ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου. Δηλαδή οι διαθέσιμες θέσεις κάλυπταν περίπου τα 2/3 των υποψηφίων
- ο μέσος χρόνος απάντησης από τα κράτη μέλη στα εξερχόμενα αιτήματα της Ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου, ήταν περίπου 29 ημέρες. Να σημειώσουμε εδώ, ότι είναι σχεδόν το τριπλάσιο από ό,τι οριζόταν στις οδηγίες που υιοθετήθηκαν αρχικά από τα κράτη μέλη, δηλαδή περί απάντησης εντός 10ημέρου στα αιτήματα
- ο μέσος χρόνος μεταξύ της παραλαβής μιας αποδοχής από ένα κράτος μέλος μέχρι και την τελική μεταφορά του αιτούντος, ανέρχεται στις 58 ημέρες καθώς αυξανόταν ολοένα και περισσότερο ο χρόνος που έπαιρναν τα κράτη ως προς το να δεχτούν αιτούντες

Τέλος, αφότου ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα, έχουμε στην διάθεσή μας τα τελευταία και πλήρως ανανεωμένα συνολικά στοιχεία που αποτιμούν την εφαρμογή του.

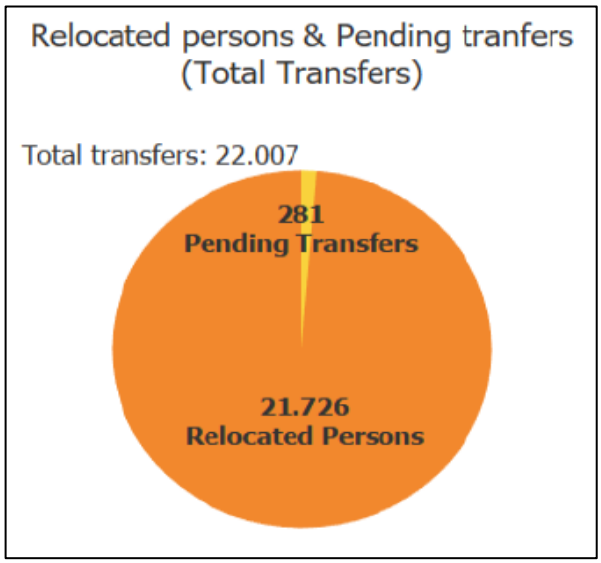

Οι πίνακες παρατίθενται από την επίσημη παρουσίαση της αρμόδιας εντεταλμένης αρχής του προγράμματος Μετεγκατάστασης και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης που πραγματοποιήθηκε στο γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα, στις 09/01/2018.

[33] Περί προόδου της μετεγκατάστασης, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/DT-Proodou.Metegkatastasis-.pdf

Οι μεταφορές των αιτούντων μέχρι τις 31/12/2017 ανέρχονταν στις 21.726 ενώ εκκρεμούσαν 281.

Εξερχόμενα Αιτήματα Μετεγκατάστασης

Φύλο	Έως 14/01/2018
Άρεν	14051
Θήλυ	10855
Σύνολο	24906

Υπηκοότητες	Έως 14/01/2018
Συρία	19579
Ιράκ	4214
Ερυθραία	186
Ανιθαγενείς	231
Υεμένη	88
Κεντροαφρικανική Δημοκρατία	2
Ιράν	2
Παλαιστίνη	603
Μπουρουντί	1
Σύνολο	24906

Στοιχεία από την Υπηρεσία Ασύλου όσον αφορά το σύνολο των εξερχόμενων αιτημάτων καθώς και τις υπηκοότητες, σύμφωνα με την δημοσίευση στην επίσημη ιστοσελίδα στις 14/01/2018.

Οι υπήκοοι Συρίας αποτέλεσαν τον μεγαλύτερο αριθμών αιτούντων για μετεγκατάσταση καθώς η Συρία, και σύμφωνα με όσα προαναφέραμε, παρέμεινε σταθερά και αδιαμφισβήτητα η χώρα που πληρούσε το ποσοστό αναγνώρισης με βάση τα στοιχεία της Eurostat. Στην περίπτωση των Ιρακινών υπηκόων, οι αιτούντες που αφενός είχαν ημερομηνία εισόδου μέχρι τις 20/03/2016 και αφετέρου προκαταγράφηκαν στην Ελλάδα μέχρι και τις 16/06/2016, δικαιούνταν να ενταχθούν στο πρόγραμμα.[34] Εάν προκαταγράφηκαν μετέπειτα, η μετεγκατάστασή τους μετατρεπόταν σε ενδεχομενική, καθώς την 16 Ιουνίου 2016, το ποσοστό αναγνώρισης διεθνούς προστασίας από την Eurostat για το Ιράκ, έπεσε κάτω από το 75%. Να σημειώσουμε σε αυτό το σημείο το κλίμα αβεβαιότητας που επικρατούσε στους Ιρακινούς υπηκόους όσον αφορά την τύχη τους, καθώς–μεσούντος του προγράμματος-δεν γνώριζαν από μέρα σε μέρα εάν δικαιούνται ή όχι την ένταξη στην μετεγκατάσταση[35] ή εάν θα παραμείνουν οριστικά στην Ελλάδα.

[34] UNHCR Greece, Μετεγκατάσταση, στον ιστότοπο: http://dev.help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/can-my-application-for-asylum-be-examined-in-another-european-country/relocation/

[35] European Council on Refugees and Exiles, Relocation not Procrastination, 06 September 2017 σελ. 3

Στοιχεία από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης. Αριθμοί ολοκληρωμένων μεταφορών κατόπιν αποδοχών των αιτημάτων, από Ελλάδα και Ιταλία προς τα κράτη μέλη. Ενημέρωση στοιχείων 10/01/2018.

Member State	From Greece	From Italy	Total
Austria	0	17	17
Belgium	700	414	1,114
Bulgaria	50	10	60
Croatia	60	22	82
Cyprus	96	47	143
Czech Republic	12	0	12
Estonia	141	6	147
Finland	1,202	779	1,981
France	4,400	459	4,859
Germany	5,371	4,894	10,265
Ireland	755	0	755
Latvia	294	27	321
Liechtenstein	10	0	10
Lithuania	355	29	384
Luxembourg	300	249	549
Malta	101	67	168
Netherlands	1,754	891	2,645
Norway	693	815	1,508
Portugal	1,192	326	1,518
Romania	683	45	728
Slovenia	172	60	232
Slovakia	16	0	16
Spain	1,123	205	1,328
Sweden	1,656	1,209	2,865
Switzerland	580	896	1,476
Total	21,716	11,467	33,183

Παρατηρούμε σύμφωνα με τον ανωτέρω πίνακα, ότι η Γερμανία υποδέχτηκε τον μεγαλύτερο αριθμό αιτούντων (5.371 από την Ελλάδα και 10.265 συνολικά). Ακολουθείται από τις Γαλλία, Ολλανδία, Σουηδία, Φινλανδία, Πορτογαλία και Ισπανία.

Στον αντίποδα, οι αριθμοί μαρτυρούν την καθαρή άρνηση συνεργασίας στο πρόγραμμα και του επιμερισμού της κοινής ευθύνης, εκ μέρους συγκεκριμένων κρατών μελών: χαρακτηριστική ήταν η έκκληση της Επιτροπής λίγες εβδομάδες πριν το τέλος του προγράμματος σε χώρες όπως η Αυστρία, Πολωνία, Ουγγαρία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Βουλγαρία και Σλοβακία.[36] Τελικά, και παρά τις επαναλαμβανόμενες αναφορές από πλευράς Κομισιόν, η ολοκλήρωση του προγράμματος βρήκε την Αυστρία να έχει δεχτεί μόνο 17 αιτούντες αποκλειστικά από την Ιταλία.[37] Η Τσεχία και η Σλοβακία δέχτηκαν η καθεμία μόλις 12 σε αριθμό, από τους 2000 και 900 περίπου αιτούντες που αναλογούσαν αντίστοιχα σε κάθε χώρα από τις δύο. Επίσης οφείλουμε να επισημάνουμε την πλήρη απουσία χωρών από την διαδικασία της μετεγκατάστασης, όπως η Πολωνία και η Ουγγαρία οι οποίες δεν δέχθηκαν ούτε έναν αιτούντα άσυλο.[38]

[36] European Commission*, Relocation and Resettlement: Commission calls on all Member States to deliver and meet obligations, Press Release, Strasbourg 16/05/2017*

[37] Τα στοιχεία και οι αριθμοί είναι από τον ανωτέρω πίνακα που παρέθεσα στην σελίδα 18 της ερευνητικής μου εργασίας

[38] Σημείωση: ενδεικτικό παραμένει για παράδειγμα, ότι κράτη-μέλη εκ των προαναφερόμενων, προσέφυγαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατά της υποδοχής αιτούντων από την Ελλάδα και την Ιταλία. Τον Σεπτέμβριο του 2017 το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα προσφυγής από πλευράς Ουγγαρίας και Σλοβακίας (βλ. https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-09/cp170091en.pdf, απόφαση Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου 6 Σεπτεμβρίου 2017) ενώ τον Δεκέμβριο του 2017 κινήθηκε εναντίον της Πολωνίας, Ουγγαρίας και Τσεχίας, για τη μη συμμόρφωσή τους ως προς τις νομικές δεσμεύσεις τους περί μετεγκατάστασης (βλ. http://gr.euronews.com/2017/12/07/eu-quotas-migrants-hungary-czech-republic-poland-timmermans όπως επίσης και πιο πρόσφατο υλικό στον ιστότοπο https://www.ecre.org/cjeu-actions-brought-against-poland-hungary-and-the-czech-republic-for-failing-to-fulfil-relocation-obligations/)

3. Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα από την ολοκλήρωση του προγράμματος απέχουν κατά πολύ από τους αρχικούς σχεδιασμούς. Οι χώρες που συμμετείχαν, εκπλήρωσαν λιγότερο από το 29% του αρχικού συνολικού στόχου που είχε οριστεί από την Επιτροπή.[39] Ενώ σε ακανθώδες ζήτημα για την ευρωπαϊκή συνεργασία, αναδείχτηκε η άρνηση κρατών μελών να ανταποκριθούν έστω κατ' ελάχιστον σε ο,τιδήποτε αφορούσε τις δεσμεύσεις τους σχετικά με την μετεγκατάσταση. Συμπερασματικά, μπορούμε να διατυπώσουμε ότι στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, οι χαμηλοί αριθμοί αποτελούν -αναντίρρητα- και αποδείξεις χαμηλού επιπέδου συνεργασίας.

Ωστόσο υπάρχει και διαφορετική ανάγνωση. Εκείνη που προκύπτει από την, εν τέλει, υλοποίηση του προγράμματος και από την έστω μερική αποτελεσματικότητά του. Με άλλα λόγια, όσες μετεγκαταστάσεις έλαβαν χώρα, αποδεικνύουν ότι επρόκειτο για ένα πρόγραμμα όχι μόνο υπό πραγμάτωση, αλλά πραγματοποιήσιμο. Τα κράτη μέλη που υποδέχτηκαν αρκετούς σε αριθμό αιτούντες όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Φινλανδία, μπορεί να μην δέχτηκαν τόσες μεταφορές όσες προβλεπόταν βάση των δυναμικών τους, ούτε να εκπλήρωσαν την ποσόστωση που τους αναλογούσε. Εντούτοις, απέδειξαν ότι η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών μπορεί να είναι εφικτή και όχι να εντοπίζεται μόνο στην σφαίρα του ευκταίου. Ότι μπορεί να υπάρχει συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, αρκεί να υπάρχει η πολιτική βούληση. Και τέλος, ότι μπορεί να υπάρξει αλληλεγγύη και επιμερισμός ευθύνης αν δεν επικρατούν ακροδεξιές πολιτικές ατζέντες και λαϊκιστικά πολιτικά παιχνίδια με εξιλαστήρια θύματα τους ίδιους τους πρόσφυγες.[40]

Επιπλέον, υπάρχουν φωνές που υποστηρίζουν την συνέχιση του προγράμματος. Ανάμεσά τους η ελληνική πλευρά, η Διευθνής Αμνηστεία[41] και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες[42] που καλούν την Ευρώπη να σκεφτεί σοβαρά το ενδεχόμενο να απευθύνεται η μετεγκατάσταση σε περισσότερους αιτούντες, αλλάζοντας τα κριτήρια ένταξης στο

[39] Διεθνή Αμνηστεία, Ε.Ε.: Τα κράτη έχουν εκπληρώσει λιγότερο από το ένα τρίτο των υποχρεώσεών τους στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης, στον ιστότοπο: https://www.amnesty.gr/news/press/article/20978/ee-ta-krati-meli-ehoyn-ekplirosei-ligotero-apo-ena-trito-ton-yposheseon

[40] Harvard Political Review, *The Rise of the Far Right*, Audrey Sheesy, στον ιστότοπο http://harvardpolitics.com/world/rise-of-far-right/

[41] Διεθνής Αμνηστεία, *Ε.Ε.: Τα κράτη έχουν εκπληρώσει λιγότερο* …. ό.π.

[42] United Nations High Commissioner for Refugees, *UNHCR calls for the EU relocation scheme to continue*, άρθρο στον ιστότοπο: http://www.unhcr.org/news/press/2017/9/59ca64354/unhcr-calls-eu-relocation-scheme-continue.html

πρόγραμμα. Συγκεκριμένα, να χαμηλώσει το προσφυγικό προφίλ και να μην αποτελεί ρήτρα εισόδου το 75% αναγνώρισης για διεθνή προστασία ώστε περισσότεροι άνθρωποι να μπορούν να συμπεριληφθούν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι Αφγανοί αλλά και εκατοντάδες ασυνόδευτα ανήλικα που παραμένουν στην Ελλάδα παρά την θέλησή τους. Να θυμηθούμε σε αυτό το σημείο, ότι ένας από τους κυριότερους λόγους που ένα πρόγραμμα σαν την μετεγκατάσταση πρόβαλε ως αναγκαίο, είναι προκειμένου να διασφαλίσει την ασφαλή μετακίνηση των αιτούντων στην οικειοθελή μεταφορά τους στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Και από την άλλη, να εξαλειφθούν τα δίκτυα διακίνησης και εκμετάλλευσης των προσφύγων και μεταναστών.[43] Μετά το κλείσιμο της δυτικοβαλκανικής οδού σταδιακά από το φθινόπωρο του 2015 εώς τον χειμώνα του 2016, αλλά και κατόπιν της Κοινής Δήλωσης Ευρώπης – Τουρκίας, χιλιάδες αιτούντες άσυλο εγκλωβίστηκαν στην χώρα μας σε συνθήκες που πολλές φορές φλέρταραν τα όρια της εξαθλίωσης και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έστω και αν η Ελλάδα όφειλε εδώ και χρόνια να είναι χώρα ενσωμάτωσης προσφύγων, δεν υπήρξε ποτέ μια τέτοια χώρα από πλευράς προγραμματισμού και υποδομών. Υπήρξε όμως ανέκαθεν χώρα διέλευσης. Κάτι που γνώριζαν πολύ καλά οι αιτούντες στην προσπάθειά τους να εισέλθουν στα ευρωπαϊκά σύνορα. Η βούληση των περισσοτέρων, δεν ήταν να παραμείνουν στην Ελλάδα αλλά να προωθηθούν σε ευρωπαϊκές χώρες που είτε είχαν ήδη ένα δίκτυο συγγενών είτε σε χώρες που διέθεταν τις κατάλληλες υποδομές ενσωμάτωσης. Σε εκείνες δηλαδή που παραδοσιακά είχαν την εμπειρία φιλοξενίας και παροχών σε μετανάστες και πρόσφυγες και τα αντίστοιχα πλαίσια ενσωμάτωσης. Χώρες όπου οι αιτούντες μπορούσαν αφενός να απολαμβάνουν την προσφυγική αναγνώριση, αφετέρου να απολαμβάνουν αξιοπρεπή διαβίωση. Η μετεγκατάσταση λοιπόν (όπως και η οικογενειακή επανένωση υπό άλλες συντρέχουσες προϋποθέσεις), ήταν ο μόνος νόμιμος και ασφαλής τρόπος μετακίνησης αυτών των ανθρώπων. Αντιθέτως και παρά τις προσδοκίες για μια καινούρια ζωή μακριά από τη δίωξη και τον διαρκή κίνδυνο στις χώρες καταγωγής τους, χιλιάδες αιτούντες βρίσκονται μέχρι και σήμερα, παγιδευμένοι στα ελληνικά νησιά μετά την Κοινή Δήλωση Ευρώπης-Τουρκίας. Και μάλιστα σε ένα καθεστώς παρατεταμένης αναμονής και αβεβαιότητας. Η χρήση της ημερομηνίας 20 Μαρτίου 2016 ως το χρονικό όριο

[43] Σημείωση: σχετικά με τα δίκτυα διακίνησης μεταναστών και εμπορίας, βλ. στον ιστότοπο Migration Data Portal, https://migrationdataportal.org/themes/smuggling-migrants, στον ιστότοπο INFO MIGRANTS, http://www.infomigrants.net/en/tag/smuggling/,
στον ιστότοπο της Europol https://www.europol.europa.eu/publications-documents/europol-interpol-report-migrant-smuggling-networks

δικαιώματος συμμετοχής -ή αλλιώς αποστέρησης της συμμετοχής- στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα, από τη μία δεν έχει καμία νομική βάση, ενώ από την άλλη μοιάζει σαν να θέτει σε προτεραιότητα την Κοινή Δήλωση έναντι της μετεγκατάστασης, υπονομεύοντας την τελευταία.[44] Οφείλουμε επομένως να σκεφτόμαστε την μετεγκατάσταση όχι μόνο ως υποχρέωση από πλευράς κρατών μελών αλλά και ως δικαίωμα των αιτούντων διεθνή προστασία. Ένα δικαίωμα σε μια Ευρώπη, που τηρουμένων των συνθηκών, συνεχίζει σε γενικές γραμμές τις πολιτικές ελέγχου και αποτροπής απέναντι σε πρόσφυγες και μετανάστες: είτε με το κλείσιμο συνόρων, είτε με την άρνηση συμμετοχής των κρατών μελών στην μετεγκατάσταση· είτε με την αδικαιολόγητη μη αποδοχή αιτούντων που ανήκουν σε ειδικές κοινωνικές κατηγορίες (για παράδειγμα ασυνόδευτα ανήλικα, ευάλωτοι λόγω ασθενειών) εκ μέρους των κρατών βάση της «διακριτικής ευχέρειας»· είτε τέλος, με την επιβολή της 20ης Μαρτίου 2016 ως κόκκινη γραμμή για τον έλεγχο των ροών προς τα ευρωπαϊκά σύνορα και την συνακόλουθη θεώρηση της Τουρκίας ως «ασφαλή τρίτη χώρα». Κάτι που συναντά πανευρωπαϊκά τον σκεπτικισμό και την αμφισβήτηση για το αν όντως, είναι ασφαλής.

Πάντως, η συνέχιση της μετεγκατάστασης -και η μετατροπή της από έκτακτο μηχανισμό αντιμετώπισης σε σταθερότερο πρόγραμμα κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, θεωρείται ως η βέλτιστη εναλλακτική πρόταση ωσότου ολοκληρωθούν οι συνομιλίες μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και κρατών μελών, περί αναθεώρησης του Κανονισμού Δουβλίνο.

Για την αναθεώρηση του κανονισμού, εξετάζονται ανάμεσα σε άλλα ο αυτόματος καταμερισμός αιτούντων στα κράτη μέλη βάση οικογενειακού δεσμού προς επιτάχυνση των διαδικασιών, αλλά και η αλλαγή στο να μην θεωρείται η χώρα άφιξης ως η υπεύθυνη χώρα εξέτασης του αιτήματος.[45] Είναι αδιαμφισβήτητα ένα βαθιά προβληματικό σημείο το ότι δεν είναι εγγενής στον κανονισμό ο επιμερισμός ευθύνης για τα υπεύθυνα κράτη. Τουναντίον, το βάρος της διαχείρισης επωμίζονται οι χώρες στις οποίες εισέρχεται και δακτυλοσκοπείται πρώτα ο αιτών. Μπορούμε να κατανοήσουμε τι σημαίνει αυτό για τις χώρες άφιξης όπως η Ελλάδα. Έπειτα, και παρά τις διευρύνσεις του τρίτου κανονισμού, οι διαδικασίες παραμένουν εξαιρετικά πολύπλοκες για τον κάθε αιτούντα ενώ το πλέον αρνητικό είναι ότι επιτείνεται διαρκώς η αναμονή για τις μεταφορές. Να αναφέρουμε ότι κατά την κλιμάκωση της προσφυγικής κρίσης, ο μέσος όρος αναμονής για τη μεταφορά των αιτούντων στο υπεύθυνο κράτος μέλος για το αίτημά τους, άγγιζε τους 6-8 μήνες. Διάστημα που διαρκώς έκτοτε

[44] European Council on Refugees and Exiles, *Relocation not Procrastination, 06 September 2017* σελ. 3
[45] European Council on Refugees and Exiles, *The Road out of Dublin: Reform of the Dublin Regulation,* σελ. 1 στον ιστότοπο: https://www.ecre.org/wp-content/uploads/2016/10/Policy-Note-02.pdf

αυξάνει. Καθυστερήσεις, ατελείωτες αναμονές και έλλειψη στέγασης για τους αιτούντες -εν αντιθέσει με την μετεγκατάσταση που η Ύπατη Αρμοστεία παρείχε προσωρινή φιλοξενία- συμπληρώνουν την εικόνα των οικογενειακών επανενώσεων, και μάλιστα χωρίς καν ακόμη ο αιτών να έχει περάσει συνέντευξη ουσίας όπου και θα κρίνει εάν θα αναγνωριστεί πρόσφυγας ή όχι. Τα προαναφερόμενα είναι γεγονότα που θίγουν την αξιοπιστία του ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και θέτουν την αποτελεσματικότητα του εν αμφιβόλω.

Με φλογερό ενδιαφέρον αναμένουμε τα αποτελέσματα των συνομιλιών καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδοκά ο αναθεωρημένος κανονισμός να αποτελεί τον πυρήνα του μόνιμου συστήματος ευρωπαϊκού ασύλου. Το σίγουρο είναι ότι ο επερχόμενος κανονισμός Δουβλίνο, αποτελεί μια αδιαμφισβήτητη ευρωπαϊκή πρόκληση και μάλιστα με ιδιαίτερη βαρύτητα για την Ελλάδα.

Επίλογος

«*Ο ξένος αναγκάζεται να υποταχθεί*
σε ό,τι η Πόλη απαιτεί· […]
Ποτέ από την γή σου να μην με εκδιώξεις
και όσο ζεις και η θέλησή σου ισχύει,
κανέναν από τους εχθρούς μου
δεν θα αφήσεις να με πάρει.[…]
Γιατί δεν έχω πατρίδα, δεν έχω οδό να ξεφύγω
από την κακή μου μοίρα»
Ευρυπίδου, Μήδεια[46]

Για το τέλος, να αναφέρουμε στον αναγνώστη ότι η παρούσα έρευνα εκ των πραγμάτων, δεν θα μπορούσε να είναι εξαντλητική. Η θεματολογία που πραγματεύεται βρίσκεται μονίμως υπό εξέλιξη. Εν προκειμένω η μετεγκατάσταση και οι οικογενειακές επανενώσεις, αφορούν επί της ουσίας ζωντανές διαδικασίες που απευθύνονται σε εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες καθορίζοντας τις ζωές τους· αφορούν αληθινές διαδικασίες που απαιτούν τη διαρκή συνεργασία των κρατών μελών. Καθημερινά προστίθενται ή απορρίπτονται στοιχεία που αναδιαμορφώνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων. Καθημερινά αποκαλύπτονται δια της εμπειρικής εφαρμογής νομικά κενά ενώ διαρκώς παράγεται και παρέχεται νέα τεχνογνωσία στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης από οργανισμούς, φορείς και κρατικές αρχές. Όλα τα παραπάνω, συντελούνται γιατί το ίδιο το πεδίο της προσφυγικής κρίσης, είναι δυναμικό σε ανθρωπιστικό, πολιτικό, νομικό, κοινωνικό και διεθνές επίπεδο. Πάντως, τόσο οι περισσότερο ψύχραιμες όσο και οι πλέον δυσοίωνες προβλέψεις για τον αναγκαστικό εκτοπισμό εκατομμυρίων ανθρώπων ανά την υφήλιο, συγκλίνουν ως προς το εξής: οι προκλήσεις των μαζικών μεταναστευτικών ροών και της προσφυγικής κρίσης, ήρθαν για να μείνουν. Η σωστή διαχείρισή του φαινομένου, είναι και ευρωπαϊκή ευθύνη.

[46] Ευριπίδης, *Μήδεια,* μτφρ. Γιώργος Χειμωνάς, 8η εκδ., Καστανιώτης.
(Η σύνδεση των στίχων, δική μου)

Βιβλιογραφία/πηγές για την έρευνα:

1. Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ, *ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθμ. 604/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 26ης ΙΟΥΝΙΟΥ 2013,* Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2. Σιδέρη, Ελένη, *Φιλοξενία, Αποδοχή, Ενσωμάτωση: Διαπολιτισμικά και Ιστορικά Παραδείγματα,* στο πλαίσιο του: *Όψεις του Προσφυγικού Φαινομένου,* Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 2017

European Council on Refugees and Exiles

3. European Council on Refugees and Exiles (ECRE), *Relocation not Procrastination,* 06 September 2017

4. European Council on Refugees and Exiles (ECRE), *The Dublin System in the first half of 2017,Key Figures from Selected European Countries,* Asylum Information Database, August 2017

5. European Council on Refugees and Exiles, *The Road out of Dublin: Reform of the Dublin Regulation,* στον ιστότοπο: https://www.ecre.org/wp-content/uploads/2016/10/Policy-Note-02.pdf

6. European Council on Refugees and Exiles, άρθρο 30/03/2018, στον ιστότοπο: https://www.ecre.org/cjeu-actions-brought-against-poland-hungary-and-the-czech-republic-for-failing-to-fulfil-relocation-obligations/

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

7. European Commission, *Delivering on Migration,* στον ιστότοπο: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/2-years-on-migration_en.pdf

8. European Commission, Eurostat, *Push and pull factors of international migration, a comparative report,* Luxembourg, 2000

9. European Commission, *Relocation and Resettlement: Commission calls on all Member States to deliver and meet obligations,* Press Release, Strasbourg 16/05/2017

10. European Commission, *Relocation: Commission refers the Czech Republic, Hungary and Poland to the Court of Justice,* Press Release, 07 December 2017, Brussels

11. European Commission, *Relocation: Sharing Responsibility,* September 2017

12. European Migration Network of the European Union, *EMN Annual Report on Immigration and Asylum 2015, A synthesis of Annual Policy Reports 2015 submitted by EU Member States and Norway*

13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ,* στον ιστότοπο: https://ec.europa.eu/home-

affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_eu_solidarity_a_refugee_relocation_system_el.pdf

14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, Δέκατη Έκθεση για την Μετεγκατάσταση και την Επανεγκατάσταση*, 02/03/2017, Βρυξέλλες

15. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου,* Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014, Λουξεμβούργο

International Organization for Migration

16. International Organization for Migration (IOM), *GLOBAL MIGRATION TRENDS 2015 FACTSHEET*, Global Migration Analysis Data, Berlin

17. International Organization for Migration, *Σχετικά με τις διαδικασίες Relocation*, στον ιστότοπο: http://greece.iom.int/el/

UNHCR, The UN Refugee Agency

18. Convention and Protocol, Relating to the Status of Refugees, *Text of 1951 Convention Relating to the Status of Refugees*, διαθέσιμο στο: UNHCR, The UN Refugee Agency

19. United Nations High Commissioner for Refugees, *GLOBAL TRENDS, Forced Displacements in 2016*, Geneva, 2016

20. United Nations High Commissioner for Refugees, *UNHCR calls for the EU relocation scheme to continue*, άρθρο στον ιστότοπο: http://www.unhcr.org/news/press/2017/9/59ca64354/unhcr-calls-eu-relocation-scheme-continue.html

21. UNHCR Greece, *Μετεγκατάσταση,* στον ιστότοπο: http://dev.help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/can-my-application-for-asylum-be-examined-in-another-european-country/relocation/

22. Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή για τους Πρόσφυγες, *ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ,* ΣΤ' Έκδοση, Αθήνα, 2009

Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής

23. Συχνές ερωτήσεις και απαντήσεις για την Μετεγκατάσταση, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2017/03/RELOCATION_GR-FAQ-6.3.2017.pdf

24. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων Υλοποίησης από την Υπηρεσία Ασύλου του Προγράμματος Επείγουσας Ευρωπαϊκής Μετεγκατάστασης, Γενάρης 2018, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/01/Relocation-Closing-Event_Presentation.pdf

25. Περί προόδου της μετεγκατάστασης, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/DT-Proodou.Metegkatastasis-.pdf

26. Ποια είναι η διαδικασία συνέντευξης πρώτου βαθμού, στον ιστότοπο: http://asylo.gov.gr/?page_id=109

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

27. CVRIA, Court of Justice of the European Union, *Press Release No 91/17, Luxembourg 6 September 2017, Judgement in Loined Cases C-643/15 and C647/15 Slovakia and Hungary V Council*, https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-09/cp170091en.pdf

28. Euronews,άρθρο 06/09/2017, στον ιστότοπο: http://www.euronews.com/2017/09/06/eu-s-top-court-dismisses-hungary-and-slovakia-case-against-taking-in-asylum

29. Euronews, άρθρο 07/12/2017, στον ιστότοπο: http://gr.euronews.com/2017/12/07/eu-quotas-migrants-hungary-czech-republic-poland-timmermans

30. Harvard Political Review, *The Rise of the Far Right*, Audrey Sheesy, στον ιστότοπο http://harvardpolitics.com/world/rise-of-far-right/

31. INFO MIGRANTS, http://www.infomigrants.net/en/tag/smuggling/

32. Migration Data Portal, στον ιστότοπο https://migrationdataportal.org/themes/smuggling-migrants

33. Europol, στον ιστότοπο, https://www.europol.europa.eu/publications-documents/europol-interpol-report-migrant-smuggling-networks

34. Revision of the Dublin Legislation, στον ιστότοπο: http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-revision-of-the-dublin-regulation/06-2016

35. Διεθνή Αμνηστεία, *Ε.Ε.: Τα κράτη έχουν εκπληρώσει λιγότερο από το ένα τρίτο των υποχρεώσεών τους στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης,* στον ιστότοπο: https://www.amnesty.gr/news/press/article/20978/ee-ta-krati-meli-ehoyn-ekplirosei-ligotero-apo-ena-trito-ton-yposheseon

Σημείωση:

Οι πίνακες που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη της έρευνας, ανήκουν κατά σειρά παράθεσης στην Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου και στον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης. Κάθε πίνακας διαθέτει παραπομπή με ακριβείς πληροφορίες.